

INTERVIEW | Peter Pomerantsev (37), geeft een kijkje achter de schermen van de mediawereld in het land van Poetin

'Voor Russische tv-kijker bestaat de waarheid niet'

Langzaam wordt het Peter Pomerantsev duidelijk als hij in de Russische tv-wereld werkt: Rusland is één grote gescipte realityshow. Waarheid bestaat er niet, schetst de Brit in zijn net verschenen boek, manipulaties te meer.

KARLIJN VAN HOUWELINGEN

Geschokt keek Peter Pomerantsev (37) om zich heen toen hij voor het eerst een vergadering van Ruslands grootste mediabazen mocht bijwonen. Het leek wel alsof een speelfilm werd voorbereid. De presentator van een nieuwsprogramma vroeg zich af hoe de kijkers beziggehouden konden worden. „Wie is deze week de vijand? Waar zullen we eens mee spelen?” Na 9 jaar als producent voor de Russische zender TNT rest de in Kiev geboren Brit maar één conclusie over Rusland. Niets is waar en alles is mogelijk. Het werd de titel van zijn boek.

Hoe werkt de propagandamachine in de praktijk, zoals rond de moord op Boris Nemtsov?

„De gebruikelijke tactiek wordt ingezet: een miljoen complottheorieën de wereld in helpen, zodat mensen niet eens meer willen weten wat er echt is gebeurd. De CIA heeft het gedaan. Tsjetsjenen. Iemand in het Kremlin. Om het publiek maar in verwarring en paranoïde achter te laten. Zo gaat het op de Russische tv non-stop. Documentaires gaan over dingen als een horrorschimmel die de aarde overneemt. Ze vertellen: in Zweden is seksuele voorlichting op tv, het Westen sterft aan morele aftakeling, en dus wil het Rusland uitschakelen. Rare dingen en valse vergelijkingen. Het breekt kritisch denken af. De geest wordt murw.”

Wat is het doel?

„De zenderbazen, die geregeld overleggen met de propagandisten in het Kremlin, moeten het

enorme land onder controle houden. Als zij dat niet doen, zouden ze tegen me, zou het allemaal nog veel erger zijn. Dan waren er goelags. TV als bindmiddel is toch verijnder. Men wil mensen thuis op de bank houden, een passief land creëren. Daarom geven ze tegenstrijdige boodschappen. Vorig jaar zag je op tv steeds dat in Oekraïne kinderen vermoord zouden worden

door fascistie. Geloof me: als je daar een dag naar kijkt, ga je het voelen. Dus mensen kregen het idee dat ze tegen de Oekraïners moesten gaan vechten. Juist als dat gevoel opkomt, zie je ergens anders dat mensen die naar Oekraïne willen voor de CIA werken. 'De CIA probeert ons een oorlog in te trekken.' Als kijker denk je alleen nog maar: mag ik nog een biertje?”

Laten redacties dat allemaal gebeuren?

„Ze hebben hun ziel verkocht. Als je in Rusland zelfrespect hebt, werk je niet bij het nieuws. Dan werk je bij glossy's. Glamour is veilig, dus in glamourbladen kon je in mijn tijd nog kritisch zijn. Wie iets met tv wilde, ging net als ik bij entertainmentzenders werken.”



▲ Pomerantsev: 'Als ik was gebleven, zat ik in de troep van nu.'
FOTO MARCO DRUJZEN

En de kijkers?

„Die zien het nieuws niet als iets om achter de feiten te komen. Hier zijn mensen gewend de waarheid te zien en verwachten ze van journalisten dat ze die achterhalen. In Rusland is die verwachting er helemaal niet. Nieuws is er bijna altijd een verlengstuk van de staat geweest. Het is er om verhalen en angsten te creëren, om iets voor elkaar te krijgen. Een journalist is er om de oppositie te vernietigen. Het heet wel nieuws, maar Rusland heeft heel veel instituties die niet zijn wat ze zeggen te zijn. De politiek is eigenlijk een criminele structuur om mensen steekpenningen afhandig te maken.”

Wat deed u besluiten uit Moskou te vertrekken?

„Professioneel wilde ik vooruit. Ik kreeg een aanbod van Kanaal 1. Een droomproject, een dramatische reconstructie van het leven van een admiraal in de Tweede Wereldoorlog. Wow! Maar ik had het gevoel dat ik daarmee de eerste stap zette naar de verkoop van mijn ziel. Het zou uitgezonden worden tijdens oorlogsherdenkingen waarin Stalin ook groots gerehabiliteerd zou worden. Als ik was gebleven, zat ik in de troep van nu. De propaganda is agressiever. Voordat ik in 2010 vertrok, was het nog speels. Het model voor Rusland was: een nepdemocratie. Toen in 2011 tegen Poetin werd geprotesteerd, werd duidelijk dat dat niet meer werkte om het land onder controle te houden. Het alternatief werd: oorlog met het westen.”

Heeft de Russische propaganda invloed op het westen? *Russia Today* zendt in het Engels uit over de hele wereld.

„Rusland kent een militaire doctrine van psychologische informatieoorlogsvoering. Hoe kun je landen beïnvloeden zonder ze binnen te vallen? Met media, ngo's, financiën. Dat laatste, zakelijke samenwerking, is belangrijker dan *Russia Today*. Nederland was tot de crash van MH17 pro-Rusland, omdat er veel mee gehandeld werd. Internet opent veel nieuwe mogelijkheden voor informatieoorlogsvoering. Wij worden net wakker als het om die dreiging gaat. Een antwoord hebben we nog niet.”

Rechtbank Noord-Nederland

OPROEP

De griffier van de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Leeuwarden, roept **Ali Ashur Ali** op, zonder bekende woon- of verblijfplaats binnen het koninkrijk en daarbuiten, om op **2 juli 2015 om 13.45 uur** te verschijnen ter terechtzitting met gesloten deuren, Zaailand 102 te Leeuwarden, teneinde als belanghebbende aanwezig te zijn bij de mondelinge behandeling inzake verzoekschrift tot echtscheiding tevens omvattend verzoek tot eenhoofdig gezag betreffende Sora Ali Ashur, geboren te Bagdad, Irak, op 31 december 2005 en Isa Ali Ashur, geboren te Harderwijk, op 20 mei 2010.

De griffier van de rechtbank Noord-Nederland, locatie Leeuwarden

Inruil stempas gedoogd

ARNHEM | De Kiesraad onderneemt geen actie tegen het **Arnhemse studentenproject om stempassen in te ruilen voor gebruiksvoorwerpen**. De raad heeft woensdag wel contact gehad met de studenten, maar doet verder niets. De Kiesraad gaat ervan uit dat het project niet serieus is bedoeld.

Drie studenten van de kunsthogeschool ArtEZ in Arnhem lanceerden deze week een Facebookgroep.

Op **#ruiljestempas** kunnen belangstellenden hun stempas voor

de Provinciale Statenverkiezingen aanbieden in ruil voor nuttige zaken als een mixer of een fiets.

Degene die z'n stempas aanbiedt, moet alleen nog een volmacht invullen en tekenen.

De studenten vragen met de actie aandacht voor het feit dat steeds minder jongeren gaan stemmen. Ze willen jongeren ervan overtuigen gebruik te maken van hun stemrecht. „In veel landen is dat niet zo vanzelfsprekend,” zegt studente Asja Keeman.



'Talent te vaak onbenut'

intermediair
op elk in je carrière